

ד"ר גבי סיבוני

הפלת אסד – לא לדחוק את הקץ

לאחרונה מתלהט הדיון בשאלה אם המשך שלטונו של אסד בסוריה טוב לישראל או שמא טוב יותר היה עבורנו לו משטרו היה נופל במלחמת האזרחים מול המורדים. יש אף המגדילים לעשות ומפצירים בישראל ובמדינות המערב לפעול באופן אקטיבי כדי לזרז את נפילת המשטר בסוריה. מלחמת האזרחים בסוריה נמשכת זה זמן רב ואם בעבר נהתה דעת הקהל בישראל למען המורדים כמי שהתעמתו עם משטר הדיכוי של בשאר אסד, הרי עם התמשכות מלחמת האזרחים גוברת ההבנה שהעימות הזה מורכב ושקשה לקבוע בצורה ודאית מי מהצדדים הוא מ"הטובים" ומי מ"הרעים". נדמה שהיקף האלימות שלהם אנו עדים בלחימה הזו הוא עוצמתי במיוחד וכך גם היקף השנאה בין הצדדים – עדות ליצרים שהתפרצו אחרי שנים רבות של דיכוי.

טיעון מרכזי באשר לצורך לפעול לסיום משטרו של אסד נוגע להשתייכותו לציר הרשע הרדיקלי. סוריה היא חברה בכירה בציר איראן-סוריה-חיזבאללה, המקדש את ההתנגדות לישראל ולמערב ה"מסואב". איראן וסוריה פועלות לחמש את חיזבאללה באמצעים מתקדמים, ובהם טילים ארוכי טווח מדויקים, מערכות הגנה אווירית וטילי חוף ים משוכללים. אלה עלולים לפגוע באיזון האסטרטגי העדין במרחב וכך עלולה ישראל למצוא עצמה בעימות קשה עם חיזבאללה - בין שבשל התפתחות מקומית בצפון המדינה ובין שבשל פעולה של ישראל או של ארצות הברית באיראן. בעימות שכזה עלולה למצוא עצמה מדינת ישראל מתמודדת עם יכולות מתקדמות שיפגעו בעורף האזרחי ויקשו על צה"ל לפעול באופן אפקטיבי. התומכים בהפלתו של אסד יאמרו כי על ידי נפילת משטרו ייגדע הציר הזה, תיפגע מאוד הברית הרדיקלית ויונע תהליך ייבוש מקורות החימוש של חיזבאללה.

אכן, פגיעה בציר הרדיקלי היא מטרה ראויה וחשובה, אולם כל תהליך ניהול סיכונים מחייב לבחון גם את האלטרנטיבות. הפלתו של אסד עלולה לייצר כאוס חמור במרחב. אין זה סוד שבקרב כוחות המורדים פועלים גורמי ג'יהאד ואל-קאעידה רבים. סוריה אחרי אסד תהיה מפוררת וחסרת סדר. מצע זה יהיה כר גידול לגורמים איסלאמיים רדיקליים שיחלו להפנות את מרצם נגד ישראל. כך תמצא עצמה ישראל מתמודדת ברמת הגולן מול מספר רב של ארגוני טרור שיפעלו בספר הפרוע שיתפתח ברמת הגולן הסורי. דוגמה להתפתחות של תהליך שכזה מתרחשת בימים אלה בחצי האי סיני. חולשתו של השלטון המרכזי המצרי גורמת לצמיחה של טרור ואף לייבוש של גורמי טרור איסלאמיים לחצי האי. זהו תהליך שטרם חזינו בשיאו. הפיכת גבול ישראל-סוריה לגבול של טרור הנשלט על ידי ערב רב של ארגונים מסוכנת מאוד לישראל, שתתקשה לייצר שקט או כל סוג של הרתעה אפקטיבית בהיעדרה של כתובת מרכזית.

לא ברור כיצד מלחמת האזרחים הזו תסתיים, אולם אל לה לישראל לדחוק את הקץ. שימור של משטר בעל נכסים שאובדנם בלתי נסבל עבורו הוא ערובה לשימור הרתעה מסוימת. אסד יודע היטב כי מימוש איומו לאפשר תקיפות של ארגוני טרור בישראל מגבול רמת הגולן עלול לעלות לו מחיר כואב. לסוריה של אסד נכסים רבים שבהם אפשר לפגוע גם בלי לסכן את יציבות משטרו בצורה חמורה. לכן מרחב התמרון של ישראל אינו מבוטל. ברוח זו גם התבטא ראש הממשלה כשאמר שישראל תמשיך לפגוע בהעברת אמצעי לחימה לחיזבאללה.

שימור המרקם העדין שבו יש (עדיין) כתובת ברורה בסוריה הוא אינטרס ישראלי עליון לצד מניעה, או לכל הפחות דחיית ההשתלטות של גורמים איסלאמיים על סוריה. זה צריך להיות גם האינטרס של חסידי זכויות

האדם. הכנסת האיסלאם הקיצוני לסוריה בדלת הראשית עלולה להתברר כטעות אסטרטגית מהמעלה הראשונה.

הכותב הוא ראש תוכנית צבא ואסטרטגיה במכון למחקרי ביטחון לאומי

<http://www.israelhayom.co.il/opinion/89411>